Első évfolyam. 1875. 7. szám.

Felelős szerkesztő:
HALÁSZ IMRE.

Szerkesztőségi iroda:
Franklin-Társulat épületében (egyetem-utcza 4).

Kéziratok vissza nem küldetnek.
Lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Szétküldés körüli panaszok a szerkesztőségnek küldendők be.

ESTI KIADÁS.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI NAPILAP.

Budapest, csütörtök, január 7.

Kiadótulajdonos:
HALÁSZ IMRE.

Kiadóhivatal:
Franklin-Társulat épületében (egyetem-utcza 4.)

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK: frt.
helyben és vidékre { Egy évre . . 20 frt | Negyedévre . . 5.—
Félévre . . 10 „ | Egy hóra . . . 1.8

Egy szám ára 6 krajczár o. é.

Hirdetések a kiadóhivatal által árjegyzék szerint számittatnak

13

Előfizetési felhivás
a
KÖZÉRDEK
czimü
POLITIKAI NAPILAPRA.

A „Közérdek" hetenként hatszor a legnagyobb politikai lapok alakjában, mint reggeli lap egész iven, hétfőn s ünnep utáni napokon mint esti lap, legnagyobb féliven, tehát mindennap meg fog jelenni.

Midőn a politikai anyag nagy tömege megkivánja, rendkivüli mellékleteket is fogunk adni.

Vezérczikkeinkben a politikai, nemzetgazdasági, pénzügyi és társadalmi kérdéseket elsőrangu publicistikai erők fogják tárgyalni.

Az országgyülés, a bizottságok és pártclubbok tárgyalásairól hü értesitésekkel szolgálandunk.

A főváros ügyeit függetlenül az egyes párttöredékektől beható figyelem s szigoru birálat tárgyaivá teendjük.

Külföldi rovatunk alaposan tájékozandja olvasóinkat a világeseményekről s eredeti levelezéseket hozand a nagy európai fővárosokból.

Távirataink s ujdonsági rovatunk a legujabb eseményekről gyorsan értesitendi olvasóinkat.

A tudományos és közhasznu intézetek és egyletek müködését ismertetni s a szükséghez képest lelkiismeretesen ellenőrizni fogjuk.

Mindenkor tekintettel leszünk a vidék érdekeire s hasábjainkat megnyitjuk a közönség jogos panaszainak s felszólalásainak.

Tárczánk az irodalmi, müvészeti és társaseleti mozgalmak hü tükre s az érdekes és tanulságos olvasmányok gazdag tárháza leend.

Adni fogunk továbbá egy rendkivül érdekes társadalmi regényt

A „MÁSOK PÉNZE" Gaboriau Emiltől
ZICHY CAMILLA jeles forditásában.

Lapunk körül oly nagy számu s oly kitünő irodalmi tehetségeket sikerült csoportositanunk, hogy bizton reméljük, miszerint a müvelt magyar közönség igényeit minden tekintetben kielégiteni képesek leszünk.

Előfizetési feltételek.

Budapesten, házhoz hordva és vidékre, postán küldve:

Egy évre . . . . 20 frt.	*Negyedévre . 5 frt — kr.*
Félévre . . . . . 10 „	*Egy hóra . . 1 „ 80 „*

Az előfizetési pénzek a „Közérdek" kiadóhivatalába (egyetem-utcza 4. szám) intézendők.

Gyüjtőknek minden tizre egy tiszteletpéldány jár.

Vidéki előfizetések legczélszerübben postai utalványnyal eszközölhetők.

A „KÖZÉRDEK" KIADÓ-HIVATALA
(FRANKLIN-TÁRSULAT egyetem-utcza 4. sz.)

Ausztria-Magyarország és a statu-squo keleten.

Budapest, jan. 7.

Közeledik az idő, midőn a közös megállapodásnak, mely az északi hatalmak közt a status-quo fenntartására nézve keleten létrejött, ki kellend állnia a tüzprobát. Törökország, Boszniában összevonja csapatait és a szláv propaganda, ugy Szerbiában, mint a magyar-szerbek közt, oly nagy tért nyert, hogy akkor idézhet elő zavarokat, mikor azt czélszerünek látja. Nem egy hang a külföldi sajtóban azzal gyanusitja a Portát, hogy szándékosan szemethunytak a török hatóságok, midőn a propaganda intézői befészkelték magukat Bosniába és onnét intézték az agitatió szálait a szomszéd tartományokba. E gyanusitás alaptalan lehet, hanem megfontolandó, hogy a Portának látszólagosan érdekében fekszik, komolyabb zavarokat előidézni Szerbiában, minthogy tudja, hogy ő leend hivatva azoknak végetvetni, a mi által hatalmát Szerbia felett ujra megerősitheti.

Azonban van a dolognak egy más oldala is, melyet a török államférfiak talán eléggé nem fontoltak meg. A franczia félhivatalos „Agence Havas" arról értesiti az összes párisi sajtót, „hogy a Porta azért fegyverkezik oly hatalmasan Szerbia ellen, mert tudomása van a Szerbia és Románia közt létező egyezményről, mely szerint egy fegyveres conflictus esetében a Porta és Szerbia közt Románia tartozik a harczban Szerbia mellett sikra szállni. Ausztria-Magyarország pedig a fejedelmi találkozások alkalmával létrejött egyezmény alapján semleges fog maradni."

E tudósitás bejárja az összes franczia sajtót, a nélkül, hogy eddig egy hang is emelkedett volna ellene. Pedig a dolog egészen másképen áll, mint azt a franczia kormánylap állitja.

Először is nem valószinü, hogy a jelenlegi román kormány, Károly porosz herczeg kormánya, a fellázadt Szerbia segitségére sietne és a háboru esélyeire bizza annak elérését, a mit békés uton az európai hatalmakra támaszkodva, lassankint ugy is el fog érni. Csakis a jelen kormány bukása után, ha Romániában is forradalmi kormány jő létre, számithat Szerbia Romániának fegyveres segélyére.

De föltéve azt, hogy ez is megtörténik — mihelyt a küzdelem Szerbia és a Porta közt nincs többé lokalizálva, hanem az osztrák-magyar keleti határszélek nagy részét ellepi, — egészen megváltozik a szempont, melyből az osztrák-magyar külügyminiszteriumnak, az összes birodalom érdekében, a harcz felett itélni kell. Vagy sikerül a Portának legyőzni Romániát és Szerbiát, vagy nem. Ha sikerül, akkor ez a Porta részéről oly nagy áldozatok árán történhetik, hogy bizonyára követelni fogja, minden közte és Románia közt függőben levő számos kereskedelmi és közjogi kérdést ugy oldani meg, a mint a Porta érdeke kivánja. Ez méltó kivánság volna, hanem a status-quo-t keleten felbontaná, mert Oroszország, százados külpolitikájánál fogva, egy ilyszerü növekedését a Porta hatalmának és tekintélyének nem türhetné; ha ellenben a Porta győzetnék le Románia és Szerbia által, akkor a többi keresztény fajok is vérszemet kapnának és a török birodalom összedőlne.

Tehát egészen más akkor az osztrák-magyar szempont, midőn a Porta a kis Szerbiában akarja a rendet helyreállitani és más akkor, midőn a tekintélyesebb Romániával folytat háborut.

Ez utóbbi eset a keleti kérdést folyamatba hozhatná és az északi hatalmak kitüzött czélját, a status-quo fönntartását keleten mindenesetre lehetetlenné tenné.

Azért meg vagyunk győződve, hogy a franczia kormánylap roszul van értesülve, midőn azt állitja, hogy Ausztria-Magyarország egy török-szerb-román fegyveres küzdelem esetében semleges fog maradni.

Ezen esetben csak egy mód van a status-quo-t fönntartani, ha t. i. gróf Andrássy megérteti az akkori román kormánynyal, hogy azon esetben, ha Románia fegyveres segélyt nyujt Szerbiának a Porta ellen, — ezáltal Ausztria-Magyarországot interventióra és Romániának katonai megszállására kényszeriti.

E nyilatkozat után nem képzelhetni oly meggondolatlan román kormányt, mely mégis Szerbia segélyére sietne.

És hogy esetlegesen az európai béke érdekében, gróf Andrássy föntebbi nyilatkozatot meg fogja tenni, abba kétkedni alig lehet.

Bécs, jan. 6. (Ered. levél.) A három északi hatalom között, mint halljuk, már megegyezés jött létre arra nézve, hogy XII. Alfons király kormányát közösen és egyidejüleg elismerik, mihelyt az rendesen constituálva lesz. A mi Andrássy grófot illeti, előtte az ifju spanyol király, kivel itt személyesen megismerkedett, igen rokonszenves, s ő bizik abban, hogy Alfons uralma tartós leend. Ugy látszik, ugyanez áll a német birodalmi kanczelláriáról, de kevésbbé Gortschakoff herczegről; azonban ezuttal az orosz kabinet, mint már tudva van, nem lesz oly visszautasító magatartásu, mint akkor, midőn Serrano tábornagy kormányának elismeréséről volt szó.

Azt mondja az »Ellenőr« a »Lenni vagy nem lenni« fölötti töprengésében, hogy a ki a IX. albizottság és az adóügyi bizottság tárgyalásait figyelemmel kisérte, meggyőződhetett, hogy áthidalhatlan véleménykülönbségek egymástól nem választhatták el sem Tiszát, sem Sennyeyt.

Ezt a szép egyetértést, a meggyőződéseknek ezen találkozását, igen találóan illustrálhatjuk az adóügyi bizottságban történtekkel. Épen a közadók kezeléséről szóló törvényjavaslat volt tárgyalás alatt; Tisza K. azon véleményét fejezte ki, hogy az adóügyek kezelésének sulypontját a megyékbe kell fektetni, s az egész kezelést a választott tisztviselők által igazgatott megyére bizni. Sennyey b. erre kijelenté, hogy teljesen egyetért Tisza nézetével, azon különbséggel, hogy ő a tisztviselőket kineveztetni óhatja.

És ez igen lényeges véleménykülönbség; a közigazgatás sarkpontja ez, s a belső reform, általában az egész adminisztratió egészen más irányt nyer, a közigazgatási tisztviselők kinevezése mellett. De hogyan lehet föltenni Tiszáról, hogy a megyei tisztviselők kinevezését megsemmisitse az autonomiát ő, ki még a birákat is választatni kivánta.

Ez csak egy csekély része, csak egy mozzanata azon lényeges véleménykülönbségnek, melyek az „Ellenőr" szerint nem áthidalhatlanok és egyáltalában nem lényegesek.

—

Monarchiánknak a nemzetközi kereskedelmi szerződések iránt folytatott alkudozásairól Bécsből következőket irják a berlini „Kreuz-Zeitung"-nak:

Néhány héttel ezelőtt lehetett gyanitani, hogy az Oroszországgal folytatott vámtárgyalások nem fognak eredményre vezetni. — Oroszország a teendő koncessiók előföltételeül a (galicziai) Brody-beli, reá nézve kényelmetlen vámbizottság megszüntetését tüzte volt ki, mibe a másik kormány nem vélt belegyezhetni. Közbejött erre azon jegyzéknek indiskret nyilvánosságra-hozatala, melyben Andrássy általános politikai okokból a megszüntetés mellett lépett fel. Ezen incidenst Oroszországgal szemben nem követték azon hátrányos következmények, melyektől tartottak, s melyek be is következtek volna, ha Andrássy gróf rögtön s egész őszinteséggel nem nyilatkozott volna az egész ügyről az orosz kormány előtt. A jegyzék okoskodásai nem tévesztették el hatásukat az innenső kormányra, mely a tényálladék helyes tekintetbevételével addigi álláspontjának jelentékeny módositására állván rá, a külügyi min. azon helyzetbe jutott, hogy az Oroszországgal való tárgyalásokat ismét megkezdhette. Ez idő szerint föltehető, hogy minden akadály meg van szüntetve. Biztonsággal mondhatjuk, hogy a szerződés a legközelebbi időben megkötetik. — A Romániával kötendő kereskedelmi szerződés is előrehalad. Az első Bukarestből Bécsbe érkezett javaslat Bukarestben a bécsi érvek teljes tekintetbevételével teljesen átdolgoztatott ugy, hogy e javaslat már most tárgyi s alaki tekintetben az azonnal megkezdendő tárgyalások alapjául szolgálhat.

Budapest, jan. 7.

A vasárnapi lapok nyilatkozatai után itélve, a valószinüség jelei mind oda mutatnak, hogy az „Ellenőr" zavaros agyában fogamzott Tisza-Sennyey-féle koalitionális kisérlet megbukott journalistikai müveletnek tekinthető. A balközépi taktika tárháza egy fogással ismét szegényebb lőn.

A jobboldali lapok közül ma már a „M. Politika" is tesz egy lépést előre tartózkodó álláspontjából. S mig a „Jelenkor" föltétlenül elveti a kérdéses koalitió eszméjét, addig a „M. Politika" csupán az általa kitüzött coalitionális föltételekből sejteti, hogy hem bizik az eszme sikerében. Igaz ugyan, hogy t. laptársunk szerint „ez mintegy a közérzületben dereng," de másrészt elég őszinte beismerni, hogy a Tisza Sennyey-féle coalitiónak eddig positiv alapja nincs." S noha Tisza Kálmánt parlamentaris hatalomnak vallja, lehetőnek tartja, hogy „Tisza aspiratiói önerejének tulbecsüléséből erednek s a kormányba juthatás czéljából üzött coalitionalis politikája a választásokra irányzott utógondolattal van összekötve." E véleménye a „M. Politikának nagyon is borongóvá teszi a coalitió derengését.

S a mi fő t. laptársunk két erős föltételt tüz Tisza elé: egyik az, hogy az oly államférfi, ki az 1867-ki közjogi egyezményt föltétlenül el nem fogadja, ki a fönnálló alkotmány alapjára nem állana s ennélfogva az országos Deák-párt közérzületére nem támaszkodhatnék! — az oly államférfi légvárakat alkothat ugyan, de a létező körülményekkel nem számol." Tisza ujévi nyilatkozata folytán nem tehetjük fel, hogy ő a „M. P." föltételének valaha megfelelhetne.

Ez azonban nem elég. A „M. P." második föltétele abban áll, hogy a balközép a közigazgatási kérdésben is Sennyey politikai centralisatiója felé hajoljon.

A balközép e föltevést aligha nem fogja sértő insinuatiónak tartani. S ha hozzá tudjuk még, a mit a „M. P." elhallgat, t. i. Sennyey és Tisza közt a honvédségre vonatkozó nagy elvi eltéréseket: s azt, hogy Sennyey valószinüleg e kérdésben is Tiszától követelne concessiót; s nem ő adna Tiszának: láthatjuk, hogy a „M. P." Tiszától s pártjától nem kivánna kevesebbet a coalitió dijában, mint hogy azok tagadják meg multjokat, jelenüket s legyenek azok, a kik soha nem voltak, s a kikké válni talán soha nem lennének képesek. Ily kilátást nyujt a „M. Politika" coalitióra.

Hogy a jobboldali sajtó ily végtisztességben részesiti az „Ellenőr" halva született kisdedét: ez még hagyján! De most jön ám a valódi kudarcz. A „Hon" végcsapást mért elvtársa fejére, midőn a Tisza-Sennyey-féle szövetkezést még nálunk is határozottabban visszautasitja; s kimutatva a két államférfiu közt létező eltéréseket, melyeket mi már előbb tüzetesen kifejténk, keserü szemrehányást tesz az „Ellenőr"-nek, hogy ily szövetségkereséssekkel mit compromittálja a balközépet!

Végül, hogy a kudarcz tökéletes legyen: maga az „Ellenőr" épen egy nappal a coalitionális eszmeröppentyü után ily hangosan fujja meg a visszavonulás harsonáját.

Ha nem jöhet létre ezen szövetség a képviselőház két leghatalmasabb vezéregyénisége közt u. m. az Ell, akkor nem kell az időt vesztegetni semmiféle coalitionalis tervekkel, hanem ki kell tüzni a zászlót a liberalis és conservativ párt megalakitására, azon nézetkülönbségek alapján, melyek a szövetkezés utjában állanának. Egy felhivás Tisza Kálmántól, egy másik báró Sennyey Páltól, elégséges lesz a választó nemzet sorakoztatására." Hajlamai és nézetei szerint — azon cliquo-uralom ellenében, melyről tudja, mit hozott neki a konyhára hét évi gazdálkodása által.

Gróf Lónyay Menyhértnek neve és születés-napja emlékére képviselő barátai egy 79 arczképből álló albumot nyujtottak át, egy héttagu küldöttség által, melynek tagjai voltak Bujanovics Sándor, b. Kemény Gábor, Radocza János, Tavaszy Endre, Ghyczey Samu és Ottlik Géza. Bujanovics Sándor tolmácsolta azon baráti ragaszkodást, melynek az átnyujtott album adja őszinte kifejezését, mire gróf Lónyay a következőkben köszönte meg képviselőtársainak iránta tanusitott jó indulatát.

Tisztelt barátaim és képviselő-társaim!

Mélyen meghatott azon szivélyes, baráti rokonszenvet tanusitó nyilatkozat, melylyel engem több képviselőtársunk nevében is megtiszteltek. Hálásan köszönöm, hogy rólam résztvevőleg és szivesen megemlékeztetek. Növeli annak becsét azon körülmény, hogy akkor kerestetek föl és tiszteltetek meg, midőn nem foglalok el magas vagy nagy befolyásu állást, hanem egyszerü képviselőtársatok vagyok, ki az utóbbi időben ritkán részesültem azon örömben, veletek találkozhatni.

E hóban lesz két esztendeje, hogy utolszor vetten tettleg részt a képviselőház tanácskozmányaiban, midőn az 1873-iki költségvetés tárgyalása alkalmával egész tárgyilagossággal elmondtam nézeteimet. Sokan személyes indokokat kerestek ezen fölszólalásomban, mi távol volt tőlem akkor, és nyugodt lélekkel mondhatom, hogy ily indok soha nem vezérel, de jövőben is vezérelni nem fog, mert a haza javát minden személyes érdek vagy nagyravágyás fölé helyezni kötelességemnek tartom és tartottam mindig.

Ha volt idő, midőn mindnyájunk kötelessége csak a haza javát tekinteni és megtenni mindazt, a mi szükséges, ugy bizonyára jelen időszak az. Én nem tartozom azok közé, kik a reménytelenség lehangoló érzetével néznek a jövő elé; nagyon aggodalmas a helyzet, azonban ennek tudata adjon erőt felénk, a sulyos viszonyokhoz mért bátor elhatározottságra, hogy a rendkivüli viszonyok közül való kibontakoztatás végett az elkerülhetlenül szükséges rendkivüli eszközök haladék nélkül alkalmaztassanak.

Meggyőződésem szerint azon többség feladata, mely az ujabb alkotmányos korszakot és a kiegyezést megállapitá, kellő elhatározottsággal ez irányban már a kezdeményezés terére lépni.

Én részemről el fogom mondani ez iránti egyéni nézeteimet, ugy mint érzem, ugy mint tudom, a határozott meggyőződés bátorságával. Meg vagyok győződve, hogy mint én, ugy barátaim minden személyes és melléktekintet nélkül teljes loyalitással fogják teljesiteni a képviselői állással ily nehézidőkben járó kötelességet és viselni annak felelősségét.

Néhány hónap még és lejár a jelen országgyülés mandatuma. Fogunk-e és kik ismét találkozni az uj képviselőházban, az a jövő titka. De bármit hozzon a jövő és ha majd rám nézve előbb-utóbb bekövetkezend a nyugalom korszaka, egy hosszu politikai élet küzdelmei után mindig örömmel fogom ezen most átnyujtott emlékkönyvet kezemhez venni és hálás érzéssel emlékezni azon társaimra, kik azon korszakban is, midőn a közbejött viszonyok folytán tétlenségben kellett maradnom, őszinte barátságuk és rokonszenvük jelét irányomban adni szivesek voltak.

Midőn ismételve őszinte, mélyen érzett köszönetet mondok szives baráti nyilatkozatotokért, azon kérést intézem hozzátok, bármit hozzon a sors reánk, tartsatok meg továbbra is szives emléketekben; én nem fogom feledni soha azokat, kik a jelen körülmények közt is baráti jobbjukat bizalmasan nyujtják nekem és méltányosak maradtak irányomban.

AUSZTRIA.

Budapest, jan. 7.

A bécsi »Konzervative Correspondenz« jól értesült lapja hozta elsőben a hirt, hogy az összes osztrák közjogi ellenzék egy nagy árttanácskozásra gyülne Bécsben, még pedig azonnal a Reichsrath megnyitása után e hó 22. és 23. napjain. Indittól az ó-csehek pártja jelöltetett meg, mely az »ifjak« minapi pártgyülése folytán igen is érezheti szükségét az akcziónak, különösen pedig hogy ismét megragadja a fonalat, mely a többi osztrák tartományok és nemzetiségek rokontörekvésü s érzületü pártjaival összeköti. E kötelék utóbbi időben tudvalevőleg kissé meglazult, az ó-csehek kezdtek elszigetelve állani.

A prágai lapok természetesen dementiroznak a hirt. Zeithammer az ó-cseh „Pokrok" szerkesztője és Prága alpolgármestere kit a rendező szerepében emlegetnek, nem nyilatkozott s igy az egész kószahirnek tünhetnék föl — ha a tényleges viszonyokban nem rejlenék alapja. A „Volksfreund" Rauscher bibornok közlönye legalább mindezen dementik daczára határozottan fönntartja a hirt. Értelme és czélja ilyen kongressusnak, ismételjük nagyon is meg volna. A Reichsratba-lépés kérdésének fölvetésével báró Dipanli és Mgr Greuter, kinek e tárgyban kelt levelét keddi lapunkban adtuk, oly üszköt dobtak a föderalista-párt sorai közé, mely még sok égető viszálylyal fog ott elharapódzni.

Egyáltalában a legközelebbi jövőre nézve, a Reichsrathba-lépés kérdése lesz azon jegeczedési pont, mely körül az osztrák ellenzék keretén belül a frakcziók és árnyalatok tömörülni fognak.

Az ó-csehek tegnapi nap határozottan kitüztek egy belső konferenciát, melynek tárgya azon emlékirat lesz, melyet Rieger a Reichsrath elnökének a belépés iránt intézett felszólitására szerkesztett és és az abstinencziát indokolja.

Benedek általbornagy elnöklete alatt Bécsben a mult hét vége felé a katona-elszállásolások törvényes rendezése ügyében tanácskozások folytak, melyekben a közös hadügyi, a magyar és az osztrák honvédelmi és a két pénz- és belügyi miniszteriumok képviselői is résztvettek. E tárgyalások eredményéről eddig semmi sem került nyilvánosságra.

Nehány napja az a hir terjedt el, hogy a katonai uj előléptetési szabályzat már f. évi áprilisban fog közzététetni és a májusi előléptetésnél alkalmazásba is vétetni. De mint a „Bohemiá"-nak irják, az előléptetési törvény még mindig beható tanácskozások tárgyát képezi, melyek jelenleg különösen az altiszteknek tisztekké való előléptetésének kérdése körül forognak, és a nevezett időpontig aligha lesz befejezve. A májusi előléptetés nem is igen szolgálhat okot arra, hogy e dolgot elhamarkodják, mert a májusi előléptetés az ideiglenes szabályzat szerint is történhetik, mely szerint rendkivüli előléptetésnek csak akkor van helye, ha az illető tiszt rangra nézve a státus első feléhez tartozik.

Vidéki levelezés.

Bács-Bodroghmegye bizottsági gyülése.

Zombor, január elején.

Azon reményben, hogy vidéki közlemények becses lapjában jó névvel vétetnek, alkalmatlankodom jelen közleményemmel, s leirom a legközelebb, azaz 1874-ik évi decz. hó 17-én s utána következett napján tartott Bács-Bodroghmegyei bizottsági gyülést, de mindenek előtt a megyeház termét rajzolom le. A gyáczos emlékü szabadságharczban Bácsmegye is szinhelye volt a pusztitásoknak. 1849. évi február hó 11-én a szerbek Zombort elfoglalván, számos emberélet esett a felizgatott szenvedélyek áldozatául; a megyei levéltár feldulatott, a megye palotának gyülészezési termében több rendbeli kár tétetett. A rémuralom idejében pedig a megyeház hol laktanya, kórház, magánosok lakhelye, vagy egyes hivatalok menhelye volt.

Bekövetkezett az 1861. évi átalakuló korszak, a megyeház is nagyszerü kijavitásnak örvendett. Azóta 14 év telt el. Azonban a lefolyt évben eszközölt szépitési munkálatok kellemesen lepik meg a szemlélőt. A hallgatóság számára ezelőtt két erkély volt a tanácskozási terem két végén, most ezek igen szép és diszes átalakitással még egy oldalerkély által, mely az előbbi két erkélyt összeköti, bővitve vannak. A terem menyezete közepén Magyarország és a megye czimere, „szent Pál," van igen szépen festve; ezeket négyszögben körülveszik Erdély, Horvátb-, Szlavon- és Dalmátország czimerei. A terem szép festése jó benyomást gyakorol a szemlélőre. A terem utczai oldalfalát Themis és Mars embernagyságnyi alakjai diszitik. E terem ben tanácskozik tehát Bács-Bodroghmegye közönsége és mozditja elő a megye, a haza érdekeit; de lássunk most a gyülés lefolyásához.

A főispán, Mártonfi Károly ur ő méltósága a tanácskozási terembe jövén, üdvözli a bizottsági tagokat.

A megállapitott napirend szerint következett az alispáni jelentés a közügyek állapotáról. Ez igen érdekes mozzanatokat tüntet elénkbe, menjünk azon végig sorrendben. Az egészségi állapot meglehetős volna ugyan, de a megye egyes helyein a torokgyik nagy pusztitásokat visz véghez; ennek meggátlására az óvintézkedési szabályok közigazgatási uton megtétettek.

A megye népességének szaporodása vagy apadásának kimutatása csak a jövő évnegyedes gyülésre fog előterjesztetni. — A személybiztonság nem mondható rossznak, de kielégitőnek sem. Kiemeltetett az alispáni jelentésben, hogy ott, a hol a községekben fizetett örök vannak, ott azok nem a lakosság tiszta és feddhetlen jellemü egyéneiből vannak szegődtetve, hanem többnyire erkölcstelen magaviseletüek. — Némelykor ezek maguk lopnak és igy kétszeresen fizettetik magukat. A gonosztevőket tehát nem fizetni, hanem üldözni kell, azért javasolja az alispáni jelentés a fizetett községi örök intézményének eltörlését. (Helyeslés.) De minthogy azt rögtön megszüntetni nem lehet, egy választmány bizatott meg czélszerü javaslat kidolgozásával, vajjon meghagyandó vagy eltörlendő-e a felelős örök intézménye. A termelési viszonyokat az alispáni jelentés általán véve igen jóknak tünteti fel, csakhogy az árak nyomottak. Az adófizetési viszonyokat illetőleg az idén nagyobb adóösszegek fizettettek, olyannyira, — hogy kevés hátralék maradt vissza; a jövő évnegyedes gyülésre nagyobb kimutatás fog erről beterjesztetni stb.

A második tárgy Széchenyi Jenő bizottsági tag és czimzetes kanonok ur önálló inditványa ő Felségének és felséges nejének, valamint idősb báró Rudits József volt megyei főispán ur arczképeiknek a megye tanácskozási terme részére leendő megszerzése iránt.

Tekintettel arra, hogy a magyar nemzet felséges uralkodója iránt mindig hódolati tisztelettel és kegyelettel viseltek, s másrészt, hogy az érdemeket is méltányolni tudja, ez inditvány éljenzéssel fogadtatott és elhatároztatott, hogy egy több tagból álló bizottság magát hazai müvészekkel érintkezésbe tegye a beszerzendő képek iránt.

Következett az igazoló-választmány jelentése a bizottsági tagválasztásokról. Ez alkalommal hosszasabb eszmecsere folyt.

Következett az állandó választmány megalakulása. Főispán ur ő méltósága felhivja a megye közönségét, hogy miután az 1871. év végén megválasztott állandó választmány megbizatása ez év végén lejár, azt ujolag alakitsa meg, mely felhivás folytán az állandó választmány tagjaiul hatvanan választattak.

Következett az igazoló-választmány megalakitása. Elnök Lovászy Mihály alispán, tagok: Szabadhegyi Sándor, Pletikoszits Sándor, dr. Sztojkovits Péter, Gräber Miklós, Kárvázy Zsigmond, Szalay Károly, Szemző István és Vujevits Zakár. Ezután a biráló választmány megalakitása, következő tagokból: Mihelits János, Pál Antal, Sándor Béla, Szemző János, Zákó Péter.

A fegyelmi bizottság megalakitása következő tagokból. A főispán által kinevezett Smausz Endre, Krob Károly, a bizottság által megválasztatott Széchenyi Jenő és Szemző István bizottsági tagokból.

A követválasztási központi választmányba pedig a következők választattak meg: Sándor Béla, Mihelits János, Zákó Péter, Szalay Károly, Stojkovits Péter, Spitzer Mór, Kuluncsics Ágoston, Tripolszky Gyula, Latinovits Nep. János, Karácson Gyula, Raits Miklós, Bertonlino Sándor, Deák Zsigmond, Alföldi Gedeon, Széchenyi Jenő, Vujevits Zachár, Szemző István, Pletikoszits Sándor.

Almási választókerületben: Idősb Latinovits János Borsod, Pinkovits Dénes Bikity, rigyiczai választókerületben: Offenheimer Vilmos Stanisits, Fontányi Alajos Gara.

Apathini választókerületben: Schmausz Károly Apathin, Alföldi József Apathin.

Hódsághi választókerületben: Szalay Frigyes, Karavukova, Strázsai Alajos Bogojeva.

Uj-verbászi kerületben: Krob Károly Károly Kula, Kovacsis Emil Kula.

Kernyajai választó-kerületben: Deák Szaniszló Csonoplya, Vojnovits Dávid Ó-Moravicza.

Ó-kanizsai választó-kerületben: Vagner Ferencz Ó-Kanizsa, Popovits Szilárd Ada.

Ó-becsei választó-kerületben: Tavaszi Antal Ó-Becse, dr. Vojnovits Áron Ó-Becse.

Kulpini választó-kerületben: Szemző Mátyás Kulpin. Bezerédy Béla Cséb.

Tovarisovai választó-kerületben: Balogh György Bács, Harlikovits Károly Balanka.

Titeli választó-kerületben: Nikolits István Gyurgyevo, Turszky Endre Zsablya.

Legtöbbnyire Deák-párti.

E letárgyalt ügyekből csakis az érdekesebbeket érintem, miután közlésem igen hosszu lenne. Felvétetett az orsovai Deák-egylet választmányának felhivása az ott épitett korona kápolna fenntartására adománygyüjtésnek elrendelése tárgyában. Elfogadtatott az állandó választmány javaslata, hogy a felhivás támogattassék, gyüjtések rendeltettek el, s a pénzek az alispán urnak lesznek megküldendők. Felvétetett Tripolszki Gyula, megyei főmérnök jelentése az ujvidék-szegedi ut további kiépitése iránti módozatok tárgyában.

Az alispán utasitva lett előzetesen megvizsgálni, van-e elegendő homoktelep az ut fenntartására, ha nincs, akkor nem lehet vén kongó téglával épiteni, más módokról kell gondoskodni.

Ezután több jelentéktelenebb tárgy jövén szőnyegre, azok bevégezte után, a főispán ur — az ülést bezárván — boldog ünnepek-kivánattal hagyta el éljenzés között elnöki székét.

Városi és társadalmi életünkről, egyleteink tevékenységéről pedig jövő alkalommal.

Jablonkay Géza.

Arad, jan. 4-én.

Azon reményben lépte át a nemzet az ujév küszöbét, hogy a haza sorsa jobbra fordul; — adja isten, hogy ugy legyen.

Sok roszat, kevés jót örököltünk a mult évekből, „a roszat elháritni vagy javitni, a jót fenntartani,“ ez legyen jelszavunk. — A kevés jóból, mi reánk maradt, a legjobb, mit konzerválni kell, az 1867-dik évi kiegyezés, ezt kérdés tárgyává sem szabad tenni, és szembe kell szállani mindazon áramlatoknak, melyek ezen alaptörvény megváltoztatására, vagy plane megszüntetésére irányulnak. Érzi ennek szükségét a nemzet inposans többsége, miként ezt a törvényhatóságok bizottságai a középponti választmányok legujabban történt megválasztásánál kitüntették. Aradmegye törvényhatósági bizottsága is átérzette ez iránybani feladatának fontosságát, midőn a választási teendők vezetésére hivatott központi választmány megalakitásánál 26 deákpártit, és 4 mérsékelt nemzetiségi párti románt, tehát a tulajdonképeni közjogi oppositióból egyet sem — választott meg. De ezen megye törvényhatósági bizottságában nincs is számbavehető baloldal, lévén ezen párt három tag által képviselve, — tehát méltatlansággal sem vádolható a Deák-párt. — Az ezen megyében tulnyomó számban lakó románok irányában azonban némi tekintettel kellett lennünk, — jól megválasztottuk azonban magunknek ezek soraiból is azokat, kik a románfaj culturális haladása mellett mindenek felett és előtt a magyar állam integritásának és felvirágzásának igaz barátai.

Ezelőtt mindez, fájdalom, Aradmegyében máskép volt, — a megye élén állott egyének vagy gyávaság vagy népszerüséghajhászás végett azon állitott indokból, „mert nem akarják a megye nyugalmát bolygatni,“ rendesen paktumot kötöttek a román nemzeti párttal, melynek alapján a megye hat választó-kerületei közül négyben az utóbbiak által kitüzendő román, kettőben pedig magyar képviselő választatott, — igy lettek aztán országgyülési képviselőkké a Mocsonyiak (Sándor és Antal), Stanescu, Popovits, Depreanu stb., a nélkül, hogy ezek ellenében még csak a küzdelmet megkisértettük volna; — mintegy kegyelem-kenyérként kaptuk aztán a pécskai és sz.-annai kerületeket, melyekben a magyar, illetőleg a magyarral karöltve járó német elem amugy is többségben van.

No de máskép lesz ezentul, mert a megyei Deák-párt, soha ugy mint jelenleg, tömörülve egy phalanxe-ot képez, és erősen el van határozva nem paktálni, hanem mind a 6 kerületben határozott Deák-párti jelöltekkel a küzdtérre lépni, és egyuttal jelöltjeinek a diadalt biztositani, mi annál bizonyosabb, mert a megye közszeretetében álló lovagias derék főispánunk Aczél Péter, ugy e megye kormányzatát közvetlenül vezető Tabajdi alispán nemcsak minden izükben magyarok, hanem az aradmegyei Deák-párt (mely első alakult az országban) teremtői, szellemi vezérei, — kiknek tapintatos, erélyes és igazságos szigorral párosult administratiója folytán már eddig is sikerült a megyében ezelőtt uralkodott nemzetiségi izgalmaknak élét venni, és az itt gyártott nemzetiségi kérdést igaz értékére redukálni.

Magát Arad városát, mint törvényhatóságot, illetőleg nem adhatok ily kedvező tudósitást.— Aradon, hol a pártok, a jobb- és baloldal még az utolsó választásnál oly roppant erős küzdelmet fejtettek ki, mely aztán a Deákpártra nézve kedvező eredménynyel befejeztetett, — a baloldal megadta ugyan magát, Ghyczy nyilatkozata és a középpárt alakulása után kimondván, hogy felhágy a közjogi oppositioval és Ghyczyhez csatlakozik; — mindazonáltal, nem nyiltak, nem őszinték ezen urak, mi onnét is kitünik, hogy régi pártnevezetüket fenntartották, és a törvényhatósági bizottsági tagok választásánál is legutóbb mint balpárt szerepelve, kizárólag saját párthiveikre szavaztak, még pedig eredménynyel, miután a városi Deákpárt és névleges elnöke elég ignorans és indolens volt szavazatjegyeket sem csináltatni, hanem a balpárti coripheusok által gyártott czédulákkal szavazni. — A városi magistratus pedig, melyet fájdalom a Deákpárt választott meg, oly desperatus emberekből áll, kik gyengeségük érzetében önfenntartási ösztön által, de még elvtelenség által is vezéreltetve, jónak látják minden párttal kaczérkodni és semmit tenni; és igy habár a törvényhatósági bizottságban eddig a Deákpárt volt többségben, megtörtént, hogy a középponti választmány még is a paritás elve szerint (6 deákpárti és 6 baloldali) alakittatott; — mi nem lenne oly nagy baj, ha ki nem választották volna az oly deákpártiakat, kik a közügyekkel keveset, vagy épen semmit sem törődnek.

De várjuk be a következményeket, ugy sem tehetünk most már egyebet, miután a törvényhatóságok rendezéséről szóló törvény, melynek értelmében két törvényhatósági bizottságnak tagja senki sem lehet, bennünket a városi közgyüléseni részvéttől megfosztott; — a választási helyen azonban majd találkozunk még.

Magyarádi.

Akadémia.*

Budapest, jan. 7.

A Csengery Antal elnöklete alatt hétfőn tartott összes ülésnek tárgya, mely a második osztályét megelőzte, a Teleky-dijra pályázó vigjátékok bejelentése volt. Arany János mutatta őket be az irodalmi areopagnak; a delegált biróságot, mely itéletet mond az életrevalók és halvaszületettek fölött, az első osztály nevezi ki. A pályaművek — épen egy tuczat — czimeit már közöltük. Adja isten, hogy a győztes ne olyan megkopasztott koszorut kapjon, hanem különbet érdemeljen, mint az utóbbi nehány verseny diadalmasa! Arany jelentése után a jeligés levelek közös borítékba zárattak, lepecsételtettek s Csengery átadván elnöki székét Horváth Mihálynak, a második osztály ülése következett. Első tárgya volt dr. Apáthi István, egyetemi tanár székfoglalója „A kényszer-egyességről a csődeljárásban“. E székfoglaló valóságos akadémiai előadás volt, tökéletes ismeretével a tárgy történeti fejlődésének és irodalmának, a gyakorlati élet egy érdekes jelenségének tudományos mérlegelése és birálata; csinos, értelmes forma és dicséretes rövidség. Mindenesetre megérdemelte az éljenzéket, melyekkel a felolvasó asztal mellől lelépő tanárt üdvözölték.

Apáthi azt tüzte feladatául, hogy a kényszer-egyezséget, mint a csődeljárás befejezésének egyik módját jogilag indokolja s kijelölje ama szempontokat, melyek figyelembevételével a kényszeregyezség a kereskedelmi forgalom érdekében szükségesnek mutatkozik. Mindenekelőtt a kényszeregyezség fejlődésének rövid történetét adta elő a rómaiaktól maig. A régibb, idevágó intézmények közül különösen kiemelte a hamburgi és brémai, az ujabbak közül pedig a franczia csődtörvényt, az olasz és holland kereskedelmi törvényeket, a porosz és osztrák csődtörvényt s az 1873-ban megjelent német javaslatot, mindezek nyomán kimutatván, hogy az ujabbkori törvényhozás hosszas tévelygés után végre is a római jog intézkedéseit fogadta el. Az intézmény jogi indokolásánál érveit a közösségből merité, mely a csődhitelezők közt létezik s mely a csődeljárásban a hitelezők többségének kényszeritő jogát ép ugy igazolja, mint az államhatalom ama jogosultságát, mely szerint ez az egyesek jogkörét a közérdek szempontjából különféle irányban korlátozza. Magánál a kényszeregyezség berendezésnél Apáthi különös sulyt kiván fektetni az egyezség megkötési idejére, a szavazati jog mikénti megállapitására, az egyezség feltételeire, annak jóváhagyására és joghatályára, nemkülönben amaz okokra, melyek miatt a megkötött kényszeregyezség a hitelezők részéről megtámadható. Különkülön tárgyalva e szempontokat, a positiv törvényekre folytonos tekintettel mutatja ki azon intézkedéseket, melyek szükségesek arra nézve, hogy a kényszeregyezség közgazdaságilag fontos rendeltetésének megfeleljen. Végül annak a meggyőződésnek adott kifejezést, hogy a külföld jogi intézményei, melyek nálunk vagy ellenszenvre találnak, vagy csak nehezen honosithatók meg, a kivánt sikerre csak ugy vezethetnek, ha kellő kritikával választjuk meg s ültetjük át azt, mit viszonyaink megengednek és körülményeink követelnek.

Következett kitünő régészünknek, — Henszlmann Imrének az idei sz.-fehérvári ásatások eredményéről tartott előadása. Az 1862-iki és tavalyi ásatások főeredménye: szt. István bazilikája tervének és elrendezésének nagy részben lett megismerése, valamint ama változásoknak, melyeken a nagyhirü épület III. Béla, Róbert Károly és Mátyás alatt átment. Eredetileg bazilika-stilben épült részei utóbb a kora román, majd a kora és késő csucsives stil alakzatait öltötték magokra. Szent István ősi bazilikájának alapzatai azonban ma már tisztán fölismerhetők a nagy, félkörü szentély-apsisnak, az ehhez csatlakozó két keleti toronynak és az ezekből nyugot felé futó hoszfalaknak maradványaiban. A három hajós épület mérvei óriásiak voltak. Középhajójának szélessége 60 régi római lábra tehető (a kölni domé csak 50 láb) minélfogva hosszürének legalább 300 lábat kellett tennie. Számos példából tudjuk, hogy hazánk székesegyházai a tatárjárásig külön elrendezéssel épültek, melyet joggal nevezhetünk magyar iskolának. Állott pedig ez a régi bazilika-stilnek a római castrum-féle erőditéssel való összekapcsolásában: két toronynyal az épület nyugoti s kettővel keleti végén. E sajátságos stilnek első és legrégibb példája a székesfehérvári bazilika. Ennek előcsarnoka előtt oszlopcsarnokos udvar is állt, melynek végén keresik szent István palotáját. A templomot III. Béla alatt nagy vésznek kellett érnie, mert majdnem egészen ujra épittetett. Róbert Károly alatt két izben lett lángok martaléka, utószor 1327-ben. A tűzvész szörnyü pusztitást tett benne, mert nemcsak a fedelét kellett ujra emelni, hanem padozatát is uj márványkoczkákkal rakni ki. Minde veszedelmek alatt és daczára is épen maradt szent István bazilikájának apsisfala, csak becses mozaikképek romlottak meg, hordattak szét és mentek veszendőbe.

Róbert Károly idejéből valók a templomhoz csatolt épületek. A tavalyi ásatások két sor épitkezést takaritottak fel az északi oldalon. Nagy Lajos kápolnáját kereste ezek közt Henszlman. Az egyik helyiség nem lehetett ez, mert csak másodkézből kapta világitását; bizonyosan sekrestye vagy levéltár volt. — Az észak felé eső két kápolna egyikében pedig Mátyáskori emlékek vannak; a másika meg rendkivül szegényes s igy ezekben is lehetetlen a keresett, nagy Lajos-féle kápolnát gyanitania. Nem is hiszi, hogy már ennek nyomaira ráakadjon. — Szomoruan emeli ki azt is, hogy le kell mondanunk a reményről, mely Mátyás kir. hamvainak feltalálásával kecsegtetett. Tubero nyomán Mátyás sirkápolnája a templom és a város falai közt volt keresendő. Mátyás mauzoleumát a székesegyházhoz bizonyosan szentély által akarta kapcsolni, mint a hogyan V. Alfons portugal király batalhai és Becker canterbury-i sirkápolnája van. Az apsistól kelet felé meg is találta Henszlmann a mauzoleum nyomát, mely 50 bécsi láb ürhoszszal és 30 láb szélességgel birhatott. Itt nyugodott Szilágyi Erzsébet és idehozatta dicső emlékü atyja hamvait Korvin János. E kápolnában a mult század végén 1795-ben még miséztek, és rá egy évre 1796-ban csodálatos módon már nyoma sincs. Két hetet töltött Henszlmann feszült, szinte remegő várakozásban a meglelt falak kitakaritásával, melyeket a legmegrongáltabb állapotban talált. Két hét mulva szomoruan kellett meggyőződnie, hogy e falak közül a nemzet legszentebb emlékei vandal módon elpusztittattak; nyomuk sincs. Keserü kifakadással végzi értekezését a kor ellen, mely nemcsak az épitészetben volt barbár, mert a szebbet és jobbat nem tudta megőrizni, hanem a nemzeti kegyeletet is durván megsértette. Az ásatások aprólékosabb eredményeinek előadását Henszlman jövőre hagyta s egész megindulással ült vissza helyére a leverő jelentés után.

Jövő hétfőn a harmadik osztály tart ülést, melyen Bernáth József khemiai és Szabó József geologiai tárgyakról értekeznek.

* Tárgyhalmaz miatt csak most közölhetjük. Szerk.

Ujdonságok.

Hivatalos. *Áthelyezés.* A kir. igazságügyminiszter Bajnos József verseczi törvényszéki irodaigazgatót a nyiregyházi törvényszékhez. — Vámossy Adolf érsekujvári kir. járásbirósági irnokot a trencséni királyi törvényszékhez helyezte át.

Kinevezések. A kir. igazságügymin. Christ János nagy-becskereki törvényszéki dijas joggyakornokot ugyanezen törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki. — A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a vezetése alatti számvevőséghez Oravecz József, Hubay János, Withalm Gusztáv és Boda Antal ottani másodosztályu számtiszteket első-osztályu számtisztekké; továbbá Guáry Imre, Avakumovics György, Peschke Jenő, Gröger Ferencz, Szabó Dávid és Nagy Géza, a fennemlitett számvevőség III. oszt. számtisztjeit II. osztályu számtisztekké; végre Farkas Mihály és Deáky Sándor, ottani dijnokokat, és Korniczky Frigyes, Albert Lajos és Raáder Jenő, ottani gyakornokokat III. oszt. számtisztekké nevezte ki.

Ő felsége a királyné londoni hirek szerint Viktoria angol királynét arczképével lepte meg. A kép Ő felsége Winterhald-féle képének másolata.

Az udvari bálra, mely e hó 9-kén lesz, a meghivók szétküldettek.

Drasztikus replika. A „Szentesi lap“ keserves hangon apellál a hazai sajtóra, melytől — egyéb eszközök hiányában — elégtételt vár a szerkesztőjén elkövetett szenynyes sérelemért. Buday József szerkesztő uron — ki, ha jól emlékezünk, már előbb is vitt valamiféle panaszt a hazai sajtó kritériuma elé — legutób azon csunya eset esett meg, hogy egy lapjában megjelent czikk miatt a szentesi kaszinóban két izben arczul pökte valami Kristó Nagy Péter nevü kékbeli celebritás.

A postákról. Egy R—a küldött ajánlott levélből 70 frt elveszett. — Znióváralján egy polgár számokat küldött a budai lutriba és ha a levél az ottani postán egy napig haszontalanul nem fekszik, quaternót nyer. — Péterfy József panaszkodik a „Hon“-ban, hogy egy ajánlott levele egy és fél hónapig feküdt a budapesti főpostán, minek folytán ő tetemesen megkárosult. — Almágyról irják nekünk, hogy az ajnácskői postamester karácsony másodnapján délután nem is volt hivatalában, miért is ez időben levelet sem feladni, sem kivenni nem lehetett.

Egy meglőtt honvéd. Szathmárról irják a „Jelenkor“-nak: A szathmári honvédzászlóalj egyik szakaszvezetője Valkovszky Sándor, több kihágásaiért e hó 2-án az éjjeli vonattal a kassai hadparancsnokság elé volt szállitandó, de minthogy az őrzésére rendelt kiséretnek ellenszegült, a kiséret vezetője által agyonlövetett.

Műkedvelő társulat alakult Szolnokon, karácsony másodnapján rendezték az első előadást. Ez alkalommal két kis vigjáték került szinre, és pedig Grubiczy „Sziget a szárazon“, és ifj. Ábrányi Kornéltól „A légyott“, mely utóbbi élénk vigjáték különösen és méltán megnyerte a szolnoki közönség tetszését.

Drága szilvórium. A „Magysr Pol.“ irja. Th ismeretes erdélyi főispán utazott H. volt kédviselővel. Reggel az átfázott Th. igy kiált föl: — Adnék 5 frtot most egy pohár szilvóriumért. H. kivette kulacsát és Th.-nek nyujtotta, ki nagyot huzott belőle. H. kérte az öt frtot. Th. röstelte, hogy szaván fogták és megfizette, mit H. a Székely-egyletnek ajándékozott. Igy irják nekünk ezt a történetet, mely még abból az időből való, midőn a városi főispánok aranykora tartott. Ma már ő is olcsóbb szilvóriumot reggelizik.

Szerencsétlen család Aradon az uj év igen szomoruan kezdődött: Egy köztiszteletben állott család majd minden férfitagja csődöt mondott, egyik tagja pedig, ki városi tekintélyes tisztviselő volt, önmagát jelenté be tegnap az aradi kir. törvényszéknél, hogy 14,200 frtig váltót hamisitott. E számos bukás s nevezetesen az utóbbi eset a legfájdalmasabb feltünést okoza az összes lakosság körében s végkép megrenditi a különben sem erős lábon állott közhitelt s bizalmat.

A Groszglockner megmászása. Mint Kalsból irják január 2-án megmászták a Groszglockner hegyet Mr. William, A. Baillie Grohmann, az angol alpesi társulat tagja, s négy vezetője. A fölmenet rendkivül fárasztó s veszélyes volt, mert helyenkint 3 lábnyi hóréteg terült el. A szerencsés megmászás jeléül a hegy óriás csucsára vörös zászlót tüztek föl.

A ki az imádságos könyveket szereti, még nem mindig becsületes ember. Gyomán ugyanis, karácsony napján a református templomnak harangozója azzal a hirrel lepte meg az egyházba siető hiveket, hogy ez éjjel a templomból minden énekes- és imádságos-könyvet elloptak. — A tettesnek sikerült is nyomára akadni, kinél az ellopott imakönyveken kivül még több más imakönyvet és több templomkulcsot találtak. Ugy látszik, hogy e mesterségét már régen gyakorolja.

Holtetem miatti pör. A nápolyi felebbezési törvényszéknél a mult hónapban oly ügyet döntöttek el, mely a törvényszékek évkönyveiben bizonyára egészen példa nélküli. Arról volt szó, hogy egy gyermektelenül elhalt fiatal nő földi maradványai az illető sirban való eltemettetés végett az atyáéi-e vagy a gyermekekéi. A nápolyi felebbezési törvényszék egyhangulag azt az itéletet hozta, hogy a hulla, melyet az özvegy férj az atyától, ki lányát az atyai sirboltban akarta eltemettetni, elvitatott, az atya birtoka. Kimondatott ez itélet Correra urnak a felebbező atya ügyvédének 3 órai fényes szónoklata után, melyben a thesist az antik és modern jog, a természeti törvény s a biblia által szolgáltatott minden lehető érv által támogatta. Az ékesen szóló védőnek nyomtatásban megjelent nagytudományu allegatiója azonnal második kiadásban jelent meg, mert a törvényszék s hatóság összes tagjai kikérték a maguk számára.

Gyermekgyilkossági kisérlet. Kudera Zsuzsánna 20 éves tót napszámosnőt m. é. junius 25-én délután rajtakapták, midőn épen ujdonszületett gyermekét a Rottenbiller-utcza lakatlan és pusztán álló végén a homokban eltemette. A gyermek ugyan élve huzatott még ki, és csak hat hét mulva halt el bélhurut következtében. A kir. ügyészség azonban mégis, tekintettel arra, hogy Kudera Zsuzsánna terhes állapotát eltitkolta és semmi előkészületeket sem tett beállandó szülésére, a fentnevezett bünkisérlettel vádolta őt, kit ma Gászner Béla ügyvéd védett. A védő a szándékosság eltagadása mellett csak a szükséges óvszerek elhanyagolásával véli terheltnek védenczét; a ki egyébként tagadja, hogy gyermekét el akarta ásni, mert ő ezt csak földre tette, midőn az utczán szülési fájdalmai által meglepetett. A törvényszék azonban a tanuvallomások figyelembevételével két évi börtönre itélte a vádlottnőt gyermekgyilkossági kisérlet miatt. Ez felebbezett.

Helyi hirek.

A pesti ág. hitv. német gyülekezet tegnap választotta meg második lelkészéül Dolehall Sándor beszterczebányai lelkészt, kinek a prot. egyház terén kiváló érdemei ismeretesek; különösen kiemelendő D. működése a népnevelésügy terén; mint zólyomi esperes, mint a bánya-kerületi tanügyi bizottság egyik legtevékenyebb tagja egyiránt nagy érdemeket szerzett, s a pesti evang. gyülekezet ezen választás által nem csak D. érdemének elismerését tette nyilvánossá; de oly erőt szerzett, ki kartársainak méltó munkatársa leend a fővárosban is. A választásnál élénk részvétet tanusitottak a gyülekezet tagjai. Összesen 579 szavazat adatott be, s ebből D. 362 nyert.

A budapesti magyar gyorsiró egylet f. hó 10-én (vasárnap) d. e. 10 órakor a képviselőház helyiségében ülést tart, melyre a tagok ezennel meghivatnak.

A Duna jegén tegnapelőtt szerencsétlenség történt, két fiu egy befagyott dereglyéhez akart átmenni a már-már elérték a hajót, midőn az egyik hirtelen elcsuszott, a jégdarabok közé esett, fejét és képét sulyosan megsértvén. S miután a Duna jegén sokan járnak át Budára vagy onnan Pestre, a rendőrség szigoruan ügyel föl, hogy a bekövetkezhető szerencsétlenségeket meggátolja.

Az Albrecht-ut rondeaujától a vizivárosba vezető ugynevezett „polgármester-ut“ a tavaszra szabályoztatni és kiszélesittetni fog.

A krisztinavárosi polgári iskola a jövő tanév kezdetével négy osztályra fog kiegészittetni.

Az orvos-tanhallgatók bálbizottsága küldöttségileg meghivta Ő Felségeiket s Ő Felsége a király kegyeskedett megjelenését kilátásba helyezni, az esetre, ha a bál napján, január 19-én Budapesten leend. A bizottság minden lehetőt megtesz a bál fényes látogatottsága érdekében; személyes meghivások nagyszámmal tétetnek, 4000 db. meghivó pósta utján elküldetett, a fővárosban s a vidéken. A cotillion rendezői nehány ujdonsággal szándékoznak meglepni a közönséget.

A budapesti ügyvédeket dr. Emey ügyvéd szombatra, január 9-én délutánra értekezletre hivja össze az ügyvéd-kamarák szervezése tárgyában.

Rendőrségi statisztika a mult évről. A fővárosi rendőrség a mult évben a főváros területén összesen 17,353 egyént tartóztatott le, ezek közül 2499 a fenyitőtvszéknek adatott át, 729 a dologházba küldetett át, 106 a kerületi elöljáróságokhoz, 1162 a kórházba, 77 idegen törvényhatóságokhoz, 233 a katonai hatóságokhoz, 864 az alkapitányságokhoz küldetett. Rendőrileg fenyittetett 5505, kényszer-utlevéllel elküldetett 135, eltolonczoltatott 4473, elbocsáttatott 1605 egyén.

A „fővárosi iparosok köre“ csütörtökön, január 7-én, délutáni hat órakor egy „Budapesti ipartársulati szövetség“ tárgyában értekezletet tart.

A Mária-intézetben a mult évben 553 szegény nőcseléd fogadtatott be és élelmezéssel láttatott el, ugy szintén 140 árva és szegény leány különféle tantárgyakban és kézimunkákban ingyen oktatást nyert. De jelenleg az intézet anyagi helyzete szomoru, mert az inkább igénybevétetik az idő mostohasága miatt, s az apáczák által megkezdett könyöradományok gyüjtését a jótékony emberbarátok figyelmébe ajánljuk.

Táviratok.

Madrid, jan. 5. Az egész félszigeten teljes nyugalom uralkodik.

Athen, jan. 5. Az osztrák-magyar monarchia eddigi követe b. Pottenburg ma volt bucsukihallgatáson a királynál, ki b. Münch — Bellinghausent, nevezett utódját szintén fogadá. A kamara, daczára a 92 kormánypárti képviselő jelenlétének, határozatképtelen lévén, valószinüleg jan. végén föloszlattatik.

New-Orleans, jan. 4. Louisiania törvényhozó gyülésében a republicanusok és conservativek közt viszály támadt, ez utóbbiak a többségre igényt tartottak; Kellog kormányzó kormánycsapatokkal a gyülésben termett és öt conservativ képviselőt küzött, kiknek választása kifogásoltatott. A conservativek tiltakozás mellett az elnökkel együtt odahagyták a gyüléstermet. A republicanusok ott maradtak s a kormányzónak egy üzenetét fogadták. Sheridan tábornok vette át a csapatok parancsnokságát és Washingtonba azt táviratoztatá, hogy a polgári kormány képteien a rendet fenntartani.

Berlin, jan. 6. A félhivatalos „Provinzial Corr.“ irja: „A spanyolországi fordulatot itt előre látták ugyan, de az gyorsabban bekövetkezett, mint várták. Hogy az eddigi kormányhatalom csak átmeneti leend, azt azon oldalról, honnan az elismeret eredt, előre föltették s ki is nyilváníták. Minden oda mutat, hogy az uj fordulat folytán az állami rend erőteljes fentartása lehető lesz.

Páris, jan. 5. Az alkotmánybizottság elhatározta, hogy holnap a nemzetgyülésből a senatus törvény azonnal a Cadres-törvény vitájának befejezése után napirendre tüzessék. Ugyanakkor a bizottság egy klausulát nyujt be, mely szerint ez csak a hatalmak átruházásának szabályozása után hajtatik végre.

Zágráb, jan. 6. Az országgyülési központi bizottság benyujtja jelentését az országgyülési számadásokról. A kodificationális bizottmány előterjeszti jelentését a kormány által a békebiróságra és országgyülési eljárásra vonatkozólag benyujtott törvényjavaslatokra nézve. A helyi biróságok és bagatell-eljárásra nézve egy törvényjavaslatot ajánl. Mirko, Hrvat és társaik egy törvényjavaslatot nyujtanak be a választási eljárás megváltoztatása iránt. — Napirendre térvén a vallás- és tanulmányi alapitvány-jószágok eladására, a zenggi kerületi kir. törvényszék illetékességéről, és egy országos statisztikai hivatal felállitásáról szóló törvényjavaslatok kerültek tárgyalás alá. Az országgyülés végül elfogadja a kodifikationális bizottmány véleményét, melynek alapján az országos kormánynak az országos statisztikai hivatal költségeire 1875-ik évre 6000 frtot szavazott meg.

Páris, jan. 6. Az uj operának tegnap történt megnyitása teljesen sikerült. Minden bejárat, különösen a terem fényesen ki volt világitva. Jelen voltak a kormány és diplomatiai testület képviselőin kivül a londoni lord mayor és Don Alfonsó. Az előadás fenakadás nélkül folyt le. A hivatalos lap jelenti, hogy az opera épitője Garnier tisztté neveztetik ki a becsületrend legiójában.

Páris, jan. 5. A nápolyi király meglátogatta Don Alfonsót, és kinyilatkoztatta hogy irni fog testvéreinek Caserta és Bari grófoknak, hogy a carlista csapatokat bocsássák el. Don Alfonso ma a portugali küldöttséget és báró Rothschildet fogadta. Alfonso holnap délután 5 órakor utazik Spanyolországba.

Versailles, jan. 5. A nemzetgyülés 416 szavazattal 250 ellenében kimondja, hogy az ostromállapot Algirban továbbra is fenntartassék. Warnier és Favre e határozat ellen, a belügyminiszter mellette szólottak.

New-Orleans, jan. 5. Miután Kellor kormanyzó a Louisianai törvényhozást egy conflictus miatt szétkergette, az összes conservativek elhagyták a gyüléstermet, és egy magánházban uj törvényhozó gyülést alkottak.

Páris, jan. 6. A boulevardbörzén bekövetkezett baisse-t azon elterjedt hir okozta, hogy a miniszterek Mac-Mahon elnöknek benyujtották lemondásaikat.

Bécs, január 7. A „Neues Wiener Blatt“ egy távirata jelenti, hogy a hesseni exfejedelem Frigyes Vilmos tegnap délután Prágában meghalt.

Versailles, jan. 6. (Esti ülés.) Az üzenet felolvasása után Batbie az eljáró bizottság nevében kéri az eljárási törvénynek a hadsereg-cadres-ekről szóló törvény utáni napirendre tételét, továbbá tárgyalási elsőbbséget kér a senatusról szóló törvényre nézve, azon megtoldással, hogy az a hatalom átruházásáról szóló törvény megszavazása előtt nem keresztülvihető. Élénk vita után, melyben a belügyminiszter a senatus törvény elsőbbsége mellett szólt, elhatározta az assemblée az eljárásróli törvénynek a hadseregrőli törvény előtti napirendre tételét, továbbá elveti a nemzetgyülés a senatus törvénytárgyalási elsőbbségét s a hatalom átruházásáról szóló törvényét fogadja el; a hadseregről szóló törvény tárgyalását pedig hétfőre tüzi ki.

Páris, jan. 7. Egy tegnapi tartott minisztertanács folytán az assemblée ülésének végén minden miniszter beadta lemondását, mindazáltal ideiglenesen megtartják a miniszterek tárczáikat. Mac-Mahon ma az assemblée befolyásos tagjaival értekezni fog. Buffet ma meghivatott az Elisée palotába.

Páris, jan. 6. A nemzetgyülés ma esti ülésében hozatott be Mac-Mahon elnök izenete. Az elnök fölhivja a nemzetgyülést az alkotmányozó javaslatok tárgyalására, felszólitja a kormányt, hogy a második kamara javaslatát legközelebb a napirendre vétetné, mivel a conservativ érdekek sürgősen igénylik ez intézet életbeléptetését, mely hivatva van reá, hogy egy esetleg uj nemzetgyülés s a végrehajtó hatalom közt netán fölmerülendő nehézségeket elháritsa; a második kamara felállitásának szükségessége abban is áll, mert ha a kormány megadja és a feloszlatási jogot a végrehajtó hatalomnak, e jog érvényesitése senatus nélkül veszélyes. Az elnöki üzenet hajlandó a bizottsági munkálat változtatására, mely szerint szükséges a septennatus lefolyása utáni hatalom átruházásáról rögtön határozni. Az üzenet azt hiszi, hogy a mód meghatározása 1880. nov. 20-án szabályoztassék s az ez időben ülésező képv. testületnek teljesen szabad keze legyen Francziaország államformáját meghatározni. Csak e mód biztos az összes pártok együttműködését lehetségesiteni a nemzeti nagy mű helyreállitására, melylyel Mac-Mahon van megbizva, a nemzet souverainitása nem szünik meg, képviselői akaratának mindenkor kifejezést adhatnak, s azért kisebb fontosságu kérdés; mert mi történik akkor, ha Mac-Mahon a septennatus letelte előtt meghalna; itélje meg a nemzetgyülés, hogy ily esetben a nov. 20-ki törvénynek állandóságot szerezni képes volna-e. — Számos nemzetgyülési tagokkal folytatott értekezletek remélni engedik Mac-Mahonnak, hogy a többséggel egy véleményen van s ezt érvényesitni legfőbb törekvése. A nemzetgyülés küzdje le Francziaország szorongó helyzetét, megmutatni a környező veszélyeket neki kötelessége. Azt hiszem, hogy én kötelességemet teljesitettem s számolok Francziaország igazságos itéletére, mely fáradozásomat méltatandja.

—

Bécs, jan. 7. (Előbörze.) Hitel-részv. 226.—. Galicziai —.—. Államvasut 298.—. Rente —.—. 1860-as —.—. 1864-es —.—. Ezüst —.—. London —.—. Unio-bank 105.—. Által. épitőbank 26.—. Magy. földhitel 72.—. Angol-osztrák 138.—. Lombard 125.—. Tramway —.—. Hitelsorsjegy —.—. Napoleon'dor —.—. Arany —.—. Frankfurt —.—. Porosz pénzutalv. —.—. Török sorsjegy —.—. Angol épitőbank 40.50. Municipalbank —.—. Meglehetős szilárd.

Berlin, jan. 6. (Zárlat). Galicziai 109.60. Lombard 226.—. Ezüst-jöved. 68.95. 1860-as 112.—. Bécs 181.10. Romániai 35.20. Államvasut 547.50. Papir-jöved. 63.90. Hitelsorsjegy 338.80. 1864-es 293. Hitelrészvény 414.50. Magy. sorsjegy 171.25. Szilárd, csendes.

Frankfurt, jan. 6. (Zárlat). Váltóárf. Bécsre 182.40. Osztr. hitelrészv. 207.50. Osztr. bankr. —.—. Osztr. államvaspálya részv. 73.75. 1860-ki 111.—. 1864-diki —.—. Évjáruléki papir 64.08. Évjáruléki ezüst 68.13. Lombard 113.—. Galicziai 219.—. Magy. sorsjegy 171.50. Győr-Gráczi —.—. Szilárd.

Páris, jan. 6. Zárlat. 3% jövedék 62.42. 5% jöv. 100.42. Olasz jövedék 68.75. Államvasut 690. Credit mobilier 360. Lombards 282. Töröksorsjegy 121.—. Osztr. földhitel —.—. Szilárd.

Stettin, jan. 6. Buza netto 191.50, márcz.—jéniusra 193.—. Repcze netto 155.—, márcz.—juniusra 149. Olaj netto 51.25, 53.75. Szesz 54.50, 51.25.

Páris, jan. 6. Liszt 53.50, 54 56. Répaolaj 76.25, 77, 78.25, 79.50. Lenmagolaj 69.50, 70.50, 73. Szesz 52.25, 53.75, 55. Czukor, finomitott 135.50.

Hamburg, jan. 6. Buza 188.—, 190.—, csendes. Repcze 158.—, 152.—, csendes. Olaj 55.—, 56.50, lanyha. Szesz 43.50, 44.—, 45.—, csendes.

Nemzetgazdaság.

Értéktőzsde. Glatz, Holzwarth és Schubert budapesti és bécsi bankháztól.

A mai előbörze a mult napokhoz hasonlón üzlettelen volt; megkezdetett osztrák hitelrészvényekkel 226·60-nal, s bezáratott 226.30-al; magyar földhitelrészvényekkel egyes kötések tétettek 72½ és 72¼-el.

Községi bank-részvények 25¾-el tartva és adva.

A bécsi börzetudósitások kedvezőtlen jegyzéseket hozván, a déli börze lanyha hangulatban nyittatott meg. Csak az üzlet későbbi folyamában lőn osztrák hitelrészvényekben 226¼ és 226.40 között valami eladva, hogy magasabb árfolyam mellett a kötés megtétethessék. Magyar földhitel 72 és 72¼ közt forogtak; községi bankból 26-al tétettek. Helyi értékekből kereskedelmi részvényekből á 795-el kerestettek. Iparpapirok közül a molnárok és sütők gőzmalmából 209-ig kérettek, — anélkül azonban, hogy az áru hiánya miatt egy kötés tétetett volna. Barber-féle serfőzde-részvények 400-al kináltattak; salgótarjáni vasfinomitó-részvényekből egy kötés 30-al jött elő. Valuták meglehetősen változatlanok maradtak, és jegyezhetjük a mint következik: ezüst 105¼ egész 105¾-ig; Napoleond'or 6.90—6.92; porosz pénzt. utalv. 1.64¼—1.64½; kölcsön-értékek meglehetősen kerestettek, és pedig: vasuti kölcsön 98⅞—99, mely árfolyamok szerint kötések fordultak elő: szőllődézsma-válts. kötv. 73⅛—73⅜, közs. kötelezv. 85⅛—85⅜. Magyar sorsjegyben 83 tétetett kötés tartás szerint történvén.

A bécsi déli börze megnyitási árfolyamáról déli 12 óra 12 perczkor következőket tudósitanak: Osztr. hitel 225½, angloosztr. 137½, Unionbank 104¾, m. hitelrészv. 211½—211¾, m. földhit. 72—72¼. Hangulat nyomott.

A lajtántuli védvárosok ismét mozognak. Gomperz a brünni gyár s kereskedelmi kamara elnöke ujra megválasztatása alkalmával tartott beszédében erélyesen kárhoztatja a jelenlegi vám-politikát, mint mely az osztrák ipart megkárositja.

—

A bécsi börzén nagyban foly az agitatió a mellett, hogy a kamatbiztositékkal ellátott vasuti papirok börzeforgalmánál a folyó kamat beszámitása ismét életbeléptessék. Ez rést törne a tavaly hosszu viták és meghányás után kimondott azon elven, hogy a börzeforgalomban a részvényeknél a folyó kamatok beszámitása mellőztessék.

—

A romániai vasutak ploest-veroi orovai (orsovai) része f. évi jan. 5-én megnyilt és átadatott a közforgalomnak. A temesvár-orsovai rész kiépülése után meg lesz az egyenes vasuti összeköttetés a fekete meg az északi- és nyugati-tenger közt Magyarországon át.

—

Bányatermény és ércz-piacz Hadra L.-től. Berlin, decz. 30 án. A mult héten sem akart az üzlet jobbrafordulni. Nyers vasban további árcsökkenés. — Vörösréz Angolországban csendes. — Czinn ára kissé emelkedett. — Vas, hengeritett 3⅓—3⅓ tall., a gyárban kovácsolt — 3⅚ tallér a gyárban.

—

A „Budap. Közl.“ hivatalos értesitőjéből.

Árverések. Budapesten február 22-dikén Leschitz Mihály és Magdolna örökööseinek házuk (Pest józsefvárosi német-utcza 1100. sz.) 12,498 frt 33 kr. — Magyar Igenben február hó 15-én Magyar-Igen községének erdeje 4500 frt 11,000 db. élő cserfa 1800 frt, legelője 450 frt. — Königsgnadon jannár 31-én Neda Péter, königsgnadeni és füzesi összes ingatlanai 3070 frt. — Budapesten (király-utcza 28. számu házban) január 26-án Frint Hermann és Frint Antal ingóságai 1632 frt 50 kr. — Csődök: Fried Jakab budapesti vendéglős (szénatér 4. sz.) ellen, bej. határidő január 27., 28. és 29-ike perügyelő dr. Freund Miksa.

Felelős szerkesztő: Halász Imre.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.